

Rætta uppalingin skal geva okkum sjálvsálitið aftur

-Tú mást fyrst virða teg sjálvan og hava álit á tær sjálvum og taka ábyrgd av tær sjálvum. áðrenn tú kanst virða tína søgu og land og taka ábyrgd av tí. Eydnast tað okkum, ið skulu uppala tey komandi ættarliðini at svara so, at tað komandi ættarliðið hevur álit á sínum egnum evnum og torir at taka ábyrgd av sær sjálvum - so eru vit betur tryggjað móti at koma út í slíkt óføri, sum vit nú eru í segði Torben Johannessen m.a í røðu síni á fólkafundinum á Viðareidi leygardagin.

Gott fundafólk! Góðu viðoyngir!
Nú hevur tann 100-ára gamli siðurin við fólkafundum um sumrarar fest seg so, at hvør bygðastevna hevur sín fólkafund - og ávisir høg-tíðar- og minningardagar somuleiðis. Og tað er ein góður siður. Ið hvussu er, um nakað skíi er í teimum orðum, sum har verða borin fram!

Fólkafundarrøður kunnu víðgera so mangt, kanska náttúruna og landið, kansa søguna og harðbalna stríðið hjá undanfarnum ættarliðum. Men ofta man tað koma fyrri, at røðurnar eru onkursvegna politiskar - okkurt um tjóðskap og mentanararv.

okkurt um tjóðarinnar stremban eftir sjálvbjargni, sjálvsstýri og viðurkenning kanska. Á tann hátt politisk verður henda fólkafundarrøðan á Viðareidi í kvøld ikki. Tí politiskar røður plaga at vísa á, hvørjar kreftir uttanefir ella hvørjar vinnuligir ella samfelagsligir bólkur, ið forða tjóðskaparligum sjálvbjargni, sjálvsstýri og viðurkenning. Og eyðvitað er tað rætt - tær kreftirnar eru sterkar, ið ávirka okkum og okkara samfelag, bæði til frama og til skaða.

okkara mentan er ikki bara góð, mentanin er alt tað, vit gera í tí dagliga, og alt tað vit hugsa og halda um okk-

um sjálv og um tað vit gera og eru. So mentanararvurin er okkara mentan uppá bæði gott og ilt. Og tí krevur tað eitt vakið fólk við medvitandi hugsan, um vit skulu vera fyrri at sálða, so at ikki tað ringa í okkara mentanararvi skal berast viðari. Og eg fari at loyva mær at rokna hesa søguliga undirlutakensluna og hetta neyðarsliga sjálvsálitið uppi tann ringa partin, sum ikki skal berast viðari til eftirkomararnar.

Jú, hetta hevur nakað við uppaling at gera. Tað eru triggir partar, sum hava mestu ávirkanina á børnini í uppvekstrinum: tað eru heimið - skúlin - og teir

fritíðarfelagsskapir, sum barnið er uppi.

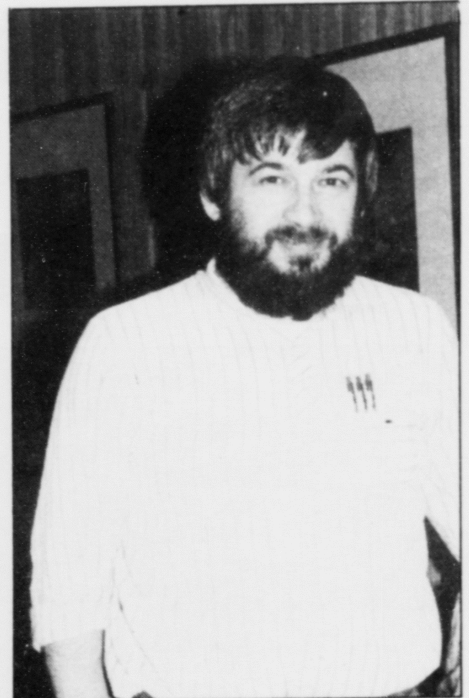
Jóannes Patursson hevur eina yrking um skúla og uppaling frá 1915, har hann spyr henda spurningin:

„Lærdu tey at virða sitt land, sína søgu og sjálvan seg?“

Spyr tú tey bara, tey kunnu tær svara: Hvat tramin kemur slíkt við meg?“

Tað er tann dolski og ómedvitandi uppalarin, ið gevur hetta ófantaliga svarið. Í dag eru nokk øll raknað so mikið við, at vit ikki høvdu svarað so, eingin heldur tað vera týðningarleyst at læra at virða sitt land, søgu og

Men tær kreftirnar eru

Torben Johannessen á fólkafundi á Viðareidi: -Latið okkum við góðari samvitsku gleðast, syngja og dansa - tí sangur og dansur munnu muna meir til at skapa sjálvsálit og sjálvsvirðing en nógvar alvorliga fólkafundarrøður

ikki bara uttanefir - tær eru eisini innanefir. Tær eru í hvørjum einstøkum av okkum - og meina vit nakað alvorligt við at siga, at vit vilja hava eitt fólkaraði, eitt demokratiskt stýrt samfelag, so mugu vit viðurkenna, at tað eru tær kreftirnar, sum sleppa at ráða í hvørjum einstøkum menniskja, ið eisini stýra samfelagnum.

Onkur heldur møguliga, at júst í summar, eftir eitt vár og ein vetur, hvar donsku ríkismyndugleikarnir hava verið so sera trekir at uppfylla eitt ynski frá føroyingum - og sum føroyingar fyrri eina ferð skyld vóru einigir um - so átti ein fólkafundarrøða júst at snú seg um tann spurningin: hvussu lítið okkara heimastýri og tjóðskaparliga sjálvræði hóast alt enn verður virt av ríkismyndugleikunum, nú 47 ár eftir at ríkisstjórnin setti heimastýrið í gildi. Men tað ynski, sum donsku ríkismyndugleikarnir ikki vildu uppfylla á tann hátt, vit vildu, snúði seg jú um ein trupulleika, sum vit helst øll eiga okkara part í: bankarnir vóru farnir á húsagang. Vit skulu ikki her gera nakrar metingar um, hví tað hendi sjálvan seg - men kortini eru nokk ikki øll, ið gáa um, hvussu vit læra slíkt.

Jóanes Patursson meinti helst, at skúlin skuldi læra tey hetta við at siga teimum frá um land og søgu - og hamsara raðfylgja er eisini henda: fyrst land og søgu - og síðani sjálvan seg.

Í dag vita vit, at tað ikki bara er soleiðis, tú lærir at virða teg sjálvan - hava álit á tær sjálvum, ja, at hatta

slagið av læru, ið byrjar við landi og søgu, ikki altíð kemur fram til sjálvan teg - og at tað kann føra til ber tórn orð, ið fjala út yvir undirlutakensluna, sum framvegis er innast í tær sjálvum.

Nei, í dag vita vit, at raðfylgjan helst er óvugt: tú mást fyrst virða teg sjálvan og hava álit á tær sjálvum og taka ábyrgd av tær sjálvum, áðrenn tú kanst virða tína søgu og land og taka ábyrgd av tí.

Ja, fyrri skúlan er gjørd lóg, sum sigur, at uppalingin skal vera so: har stendur, at skúlin skal virka so, at børnini menna sitt sjálvsálit og taka ábyrgd, so tey kunnu gerast gagnlig og sjálvstøðug menniskju í heimi og samfelag.

Fyrri uppalinginina heima er ikki beinleiðis nokur lóg, uttan tað, at foreldrin skulu røkta børnini væl bæði til líkams og sálar - og tað er í veruleikanum tað sama.

Skótar ítróttarfelag og onnur ungmannafeløg hava eisini frá fyrstan tíð havt - kanska heldur um, hví vit ikki raknaðu við fyrri enn ov seint var. Tað er kanska týðningarmesti sjálvstýrispolitiski spurningurin í lótni. Tí spurninginum mega vit sjálv royna at svara - danskur dómara-líkar-kanningar kunnu kanska gera av, hvørt vit hava alla skylduna sjálvir, ella danir eisini eiga sín part av skyldini, ella um vit kanska vóru lumpað móti endanum til at átaka okkum størri part av skrællinum, enn vit áttu.

Men skræll var tað so kortini!!

Hetta er álvarsamasta bak-

-Tað skal vera mitt ynski, at tað eydnast at uppala ungdomin, saman við børnunum sjálvum at skapa tað ríka uppalingarumhvørvið, ið skapar í teimum dugnaskap og treysti til sín sjálvs og til teir møguleikar, ið fólk og land eiga segði Torben Johannessen á fólkafundinum